

Sebastian Fitzek'in *Terapi* Romanına Psikanalitik Bir Bakış

Ebrar Köseoğlu , Erzurum

 <https://doi.org/10.37583/diyalog.1838130>

Öz

Edebiyat, insan ruhunun derinliklerini ve yaşamın karmaşıklığını yansıtarak her dönemin ruhunu içinde barındıran bir sanattır. Psikanaliz ise bireyin bilinçdışı süreçlerini, travmalarını ve içsel çatışmalarını anlamaya çalışan bir disiplindir. Bu iki alan, insan zihninin görünmeyen yüzüne ışık tuttukları için ortak bir zeminde buluşur. Edebiyat, karakterlerin iç dünyasını semboller, imgeler ve olay örgüsü aracılığıyla ortaya çıkarırken; psikanaliz, bu dünyayı çözümlemeye yönelik kavramsal bir çerçeve sunar. Dolayısıyla psikolojik derinliği olan pek çok edebi eser, psikanalitik okumalar için oldukça elverişlidir. Bu bağlamda, Alman yazar Sebastian Fitzek'in 2006 yılında yayımlanan *Terapi* adlı romanı psikanalitik açıdan dikkat çekici bir örnek oluşturur. Romanda, ünlü psikiyatrist Viktor Larenz'in küçük kızının gizemli kayboluşuyla başlayan travması ve bu travmanın onun ruhsal dünyasında açtığı derin yaralar ele alınır. Larenz'in, Anna Spiegel adındaki esrarengiz bir hasta ile yaptığı seanslar, gerçeklik ile hayal arasındaki sınırları giderek belirsizleştirir. Anna'nın yazdığı hikâyelerdeki karakterleri görmeye başlaması ve bu karakterlerden birinin Larenz'in kayıp kızıyla örtüşmesi, anlatıya güçlü bir psikolojik gerilim boyutu kazandırır.

Anahtar Sözcükler: Edebiyat, Roman, Psikanaliz, Sebastian Fitzek, *Terapi*.

Abstract

A Psychoanalytic Perspective on Sebastian Fitzek's "Therapy"

Literature reflects the human soul and life, carrying the traces of its era. Psychoanalysis, on the other hand, is a discipline that seeks to understand the human inner world; in this sense, it shares common ground with literature. Both fields complement each other in exploring individual psychological conflicts, the subconscious, and the influence of social context. In this regard, the German author Sebastian Fitzek's novel *Therapy* (2006) can be analysed from a psychoanalytic perspective. In the story, psychiatrist Viktor Larenz searches for his missing daughter and, through his sessions with a mysterious patient named Anna Spiegel, the boundaries between reality and delusion are questioned. Anna begins to see the characters she writes about, and the last one she sees happens to be Larenz's daughter—pushing the novel into the realm of psychological suspense. Fitzek masterfully portrays the workings of the subconscious, confronting readers with the intricate complexity of the human mind.

Keywords: Literature, Novel, Psychoanalysis, Sebastian Fitzek, *Therapy*.

EXTENDED ABSTRACT

Literature is one of the most powerful artistic forms through which human existence is reflected, questioned, and interpreted in both its individual and social dimensions. It provides a unique space in which the complexities of human emotions, fears, desires, and relational dynamics can be examined through narrative structures and symbolic representations. Psychoanalysis, as a discipline concerned with uncovering the hidden layers of the human mind, intersects deeply with literature for precisely this reason: both seek to illuminate what lies beneath the surface of human behavior. A psychoanalytic reading of literary texts therefore opens a path toward understanding characters whose internal conflicts, unconscious motivations, and repressed traumas shape the narrative. Within this context, “Thérapie” (2006), a novel by contemporary German author Sebastian Fitzek, emerges as an exemplary work that brings the darker and more fragile dimensions of human psychology into sharp focus.

Fitzek uses the psychological thriller genre not merely as entertainment but as a strategic literary framework to explore mental instability, trauma, and the collapse of identity. At the center of the novel stands Viktor Larenz, a renowned psychiatrist whose professional expertise becomes ironically intertwined with his own psychological disintegration. The sudden disappearance of his young daughter does not only devastate him emotionally; it also destabilizes his rational worldview and fragments his internal sense of coherence. Through Larenz, Fitzek constructs the archetype of the divided subject—one caught between the demands of scientific objectivity and the overwhelming weight of personal loss. As the narrative unfolds, the reader is drawn into a labyrinthine psychological landscape in which the boundaries between the real and the imagined grow increasingly permeable.

The novel takes its decisive turn when Larenz encounters Anna Spiegel, a mysterious woman who claims to be a writer suffering from hallucinations involving the characters she creates. Her revelation that the last figure she saw was Larenz’s missing daughter deepens the tension and infuses the plot with a distinctly psychoanalytic dimension. Anna functions as more than a narrative device; she becomes a mirror through which Larenz’s unconscious fears and unacknowledged guilt are projected. The symbolic significance of her surname, “Spiegel” (mirror), clearly invites a Lacanian reading. In Jacques Lacan’s theory of the “mirror stage,” the mirror becomes the site where the subject recognizes and misrecognizes itself. Anna thus operates as a psychological reflection of Larenz’s fragmented self-image—a projection of what he cannot confront directly.

Fitzek’s narrative technique reinforces this psychoanalytic structure. The novel oscillates deftly between episodes of waking reality, distorted memories, hallucinations, and dream sequences. This shifting narrative mode evokes the stream-of-consciousness technique, allowing the reader to experience the protagonist’s inner confusion. The fragmentation of the narrative mirrors the fragmentation of Larenz’s psyche and positions the reader precariously between certainty and doubt. In doing so, “Thérapie” transcends the conventions of the traditional thriller and aligns itself with the psychoanalytic literary tradition, in which inner conflict replaces external action as the primary engine of the plot.

Another element that enriches the novel is its spatial symbolism. The isolated island on which much of the narrative unfolds functions as an external metaphor for Larenz’s internal psychological isolation. He retreats into a literal and metaphorical space disconnected from society, mirroring the psychoanalytic notion of withdrawal that often accompanies trauma. The island becomes a mental chamber in which repressed memories resurface, illusions grow stronger, and the boundaries of the self dissolve.

Ultimately, “Thérapie” is not merely a psychological thriller but a journey into the subconscious — a descent into the fears, anxieties, and self-deceptions that shape human identity. Through intricate narrative layering and symbolic structuring, Fitzek illuminates the invisible realms of the mind, inviting readers to question the stability of perception and the reliability of memory. From a psychoanalytic perspective, the novel stands as a compelling example of contemporary German literature’s ability to merge psychological depth with narrative suspense. This study seeks to analyze how Fitzek constructs psychological complexity through character development, narrative fragmentation, and symbolic spatial design, revealing literature’s enduring capacity to explore the hidden dimensions of the human soul.

Giriş

Edebiyat, insan ruhunu ve hayatını konu alarak yaşanan olayların izlerini taşır. Çağımızı ve insanın içsel dünyasını anlamak için edebiyat üzerinden bir analiz yapmak mümkündür. Bu süreçte farklı disiplinlerden faydalanmak ve çeşitli yöntemler kullanmak oldukça yararlıdır. Bu bağlamda, edebiyatla güçlü bir ilişkiye sahip olabilecek önemli alanlardan biri de psikanalizdir. Psikanaliz insanın iç dünyasına dair derinlemesine bir bakış sunar ve ruhsal sıkıntıları inceler. Edebiyat için de bu geçerlidir. Psikanaliz denilince ilk akla gelen isim Sigmund Freud'dur.

20. yüzyılın en etkili psikiyatristlerinden biri olarak kabul edilen Sigmund Freud, 6 Mayıs 1856'da, Moravya'da, Freiberg'de doğdu, 23 Eylül 1939'da Londra'da, Maresfield Gardens'da öldü (Jones 2003: 29). Freud, psikanalizin kurucusu olarak insan psikolojisine dair anlayışını kökten değiştiren düşünceler ortaya koymuştur. Özellikle bilinçaltı, bastırma mekanizması ve rüyaların sembolik anlamı üzerine geliştirdiği teoriler, insan davranışlarını ve motivasyonlarını açıklamada yeni bir perspektif sunmuştur. Freud'un psikolojiye kazandırdığı id, ego ve süperegö gibi yapılar ile Oidipus ve Elektra kompleksleri gibi kavramlar, yalnızca psikoloji alanında değil; edebiyat, sanat ve kültürel çalışmalarda da derin etkiler yaratmıştır. Zaman zaman yoğun eleştirilere maruz kalsa da Freud'un katkıları insan zihninin incelenmesinde dönüm noktası olmuştur. Kendisi bu alanda vazgeçilmez bir isim hâline gelmiştir (Thosar et al. 2024: 1).

Sebastian Fitzek, "*Terapi*" adlı romanıyla okuyucuları hem edebî hem de psikolojik bir yolculuğa çıkarır. Roman, kayıp kızını arayan psikiyatrist Viktor Larenz'in hikâyesini anlatırken, aynı zamanda insan zihninin karmaşık yapısını ve travmanın birey üzerindeki dönüştürücü etkilerini derinlemesine işler. Fitzek'in bu yapıtı, yalnızca gerilim unsurlarıyla değil, içerdiği psikanalitik unsurlarla da dikkat çeker.

Eserdeki baş rolün de uyguladığı Psikanalitik tedavide, hasta konuşur, analist dinler ve yönlendirir. Hasta geçmişini, duygularını, arzularını anlatır; doktor ise bu anlatılar üzerinden dikkat çeker, açıklamalarda bulunur ve hastanın tepkilerini gözlemler. Dışarıdan bakıldığında "sadece konuşmakla" bir şey elde edilemeyeceği sanılsa da bu yüzeysel bir düşüncedir. Sözcüklerin insanlar üzerindeki etkisi büyüktür; birini mutlu edebilir, yıkıma da sürükleyebilir. (Freud 2018: 44).

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan metin çözümlemesi yöntemi kullanılmıştır. Metin çözümlemesi, bir edebî eseri derinlemesine inceleyerek, anlatı yapısının, karakterlerin ve temaların altında yatan anlam katmanlarını ortaya çıkarmayı amaçlar. Bu yaklaşımda, *Terapi* romanı, psikanalitik kuramın temel kavramları doğrultusunda ele alınmıştır.

Araştırmanın teorik çerçevesini Sigmund Freud'un bilinçdışı, bastırma ve şizofreni kavramları oluşturur. Metnin çözümlemesi yapılırken, karakterlerin psikolojik durumları, anlatının örgüsü ve mekân kullanımı psikanalitik bakış açısıyla

yorumlanmıştır. Özellikle Viktor Larenz ve Anna Spiegel karakterleri üzerinden bireyin iç dünyası yansıtılmıştır. Bastırılmış travmaların dışavurumu ve gerçeklik algısındaki kırılmalar incelenmiştir.

Araştırmada betimsel çözümleme tekniği benimsenmiştir. Olay örgüsü, karakterlerin ruhsal süreçleri ve anlatıdaki simgesel unsurlar çözümleyici bir yaklaşımla ele alınmıştır. Bu yöntem sayesinde eserdeki derin yapı, karakterlerin iç çatışmalarının ve bilinçdışı süreçleri ortaya konulmuştur.

Kitabın Özeti

Kitap, ünlü psikiyatrist Dr. Viktor Larenz'in 12 yaşındaki kızı Josy'nin gizemli bir şekilde ortadan kaybolmasıyla başlar. Josy, yıllardır teşhis konulamayan gizemli bir hastalıkla mücadele etmektedir. Bir gün onu doktora götürmek üzereyken aniden ortadan kaybolur. Olay polise bildirilir, ancak hiçbir iz bulunamaz. Viktor'un hayatı bu olayla paramparça olur. Dört yıl sonra hâlâ kızı hakkında hiçbir haber alamayan Viktor, mesleğini bırakır ve gözlerden uzak bir adada (Parkum Adası) inzivaya çekilir. Ancak burada da geçmişi onu rahat bırakmaz. Bir gün, kapısını genç ve esrarengiz bir kadın olan Anna Spiegel çalar. Kendisi bir yazar olduğunu ve hayal ettiği karakterlerin gerçek hayatta ortaya çıktığını iddia eder. Bu karakterlerden biri de Josy'ye çok benzeyen bir kızdır. Anna'nın hikâyeleri ve anlattıkları, Viktor'u bir kez daha kızının kayboluşunu araştırmaya iter. Zamanla Anna ile yaptığı seanslar, Viktor'un zihninde travmatik anıları, bastırılmış duyguları ve kendi gerçekliğini sorgulamasına neden olur. Gerçek ile hayal arasındaki çizgi giderek bulanıklaşır. Viktor, Anna'nın söylediklerinden etkilenerek adada araştırmalara başlar. Ancak olaylar tuhaflaşmaya başlar. Anna bir anda ortadan kaybolur, adadaki bazı insanlar aslında hiç var olmamış gibi görünür. Viktor, geçmişte kendi bilinçaltına ittiği karanlık anılarla yüzleşmek zorunda kalır. Yavaş yavaş Viktor'un ruh sağlığının da yerinde olmadığı ortaya çıkar. Anna gerçek midir yoksa onun zihninin bir ürünü müdür? Kitap bu noktada gerçeklik algısını tamamen yerle bir eder. Viktor'un geçmişte yaptığı bazı şeyler ortaya çıktıkça, okuyucunun bakış açısı sürekli değişir. Kitabın sonunda büyük bir ters köşe ile Viktor'un aslında akıl hastanesinde tedavi gören bir hasta olduğu, Anna Spiegel'in gerçekte var olmadığı, sadece onun bilinçaltının bir ürünü olduğu ortaya çıkar. Kızı Josy'nin ölümüyle yüzleşemeyen Viktor, zihinsel bir çöküş yaşamış ve gerçekle bağını kaybetmiştir. Anna, onun psikoterapi sürecinde kendiyile yüzleşmesi için zihninde yarattığı bir kişiliktir. Kitap boyunca yaşanan olaylar, Viktor'un zihninde geçen bir terapötik süreçtir. Aslında Viktor, kızının ölümüne dolaylı olarak sebep olmuş olabilir. Bu gerçek, onun bilinçaltında bastırdığı bir suçluluk duygusunun sonucudur (Fitzek 2015).

Romanın Psikanalitik Açıdan İncelenmesi

Viktor Larenz, eserin ana karakteridir ve iki hastalığı vardır. Biri Münchausen Sendromu olarak bilinirken, diğeri şizofreni olarak bilinir. Münchausen Sendromu, bir kişinin bilerek ve isteyerek hasta olmasını gerektirir. Bu durum, dikkat çekmek veya ilgi çekmek

için fiziksel ya da psikolojik zarar verme ya da hastalık uydurma şeklinde ortaya çıkabilir. Larenz, karamsar karakterler yaratıyor ve bu karakterlerle “psikiyatrik bir seans” yapıyor. Bu, onun psikolojik olarak hasta olduğunu gösteriyor. Bu süreçte kişi “kendi hastası” haline gelir ve kendisi için bir terapi geliştirir. Münchausen Sendromu, hastalık üzerinden var olma çabasıdır. Bununla birlikte, klasik Münchausen sendromundan farklı olarak, burada kişinin kendisine psikolojik bir hastalık yüklemesi durumu söz konusudur. Viktor’un durumuna, klasik Münchausen’den farklı olarak “München by Proxy” olarak bilinen (başkası üzerinden hastalık yaratma) bir bakış açısı getirmek mümkündür. Çünkü Viktor, Josy’nin gizemli hastalığı ve kayboluşunda şüpheli bir rol oynamaktadır. Kızının hasta olması, onun hayatının merkezinde yer almaktadır (Meadow, 1985: 385).

Şizofrenide ise bazı nevrotik bozukluklarda, örneğin hastayı çevresine karşı tamamen duyarsızlaştıran ve kalıcı bir iyileşme görülmeyen *Dementia praecox* (bugünkü adıyla şizofreni veya parafreni) gibi durumlarda, sık sık tekrarlanan, kalıplaşmış ve anlamı belirsiz davranışlar hastanın neredeyse tek etkinliği haline gelir (Freud 2000: 70).

Viktor, sanrılar, halüsinasyonlar ve düşünce bozuklukları ile ciddi bir psikiyatrik bozukluğu olan şizofreni hastalığından muzdariptir. Bu hastalığın varlığı, halüsinasyonlar, sanrılar, duygusal düzlemde kopukluk ve gerçeklikten kopukluk gibi belirtilerle gösterilebilir. Viktor’un Anna Spiegel ile sürekli konuşması ve gerçekte var olmaması açıkça halüsinasyondur. Adada geçen tüm terapi süreci, kurgusal olayların gerçek olduğuna dair inanca dayanmaktadır. Kızını kaybetmesiyle ilgili bastırma, gerçek duygulara ulaşamama durumunu vurgular. Zihninde oluşturduğu dünya, gerçek dünyadan daha önemli hale gelir.

Viktor Larenz’in Psikanalitik İncelemesi

Romanın baş kahramanı Viktor Larenz, kızının kaybolmasının ardından derin bir travma ile yüzleşmek zorunda kalır. Bu trajik durum, onun gerçekliği algılayışını sarsar ve içsel dengesini bozar. Freud’un travma sonrası stres bozukluğu ve bastırma kavramları çerçevesinde değerlendirildiğinde, Larenz’in ruhsal çöküşünün ardında bastırılmış anılar ve çözülmemiş bir suçluluk hissi bulunmaktadır. Burada ele alınan bastırma kavramı, bir içgüdüsel dürtünün karşılaştığı engeller nedeniyle ortaya çıkan özel bir psikolojik durumdur. Bastırma mekanizmasının en önemli özelliği, dış uyaranlara karşı kaçma seçeneğinin içgüdüsel dürtüler için uygulanabilir olmamasıdır. Kişi, kendi benliğinden kaçamayacağını bildiği için içgüdüsel dürtülerle başa çıkmak üzere çeşitli yöntemler geliştirir. Yargıya dayalı reddetme, daha olgun bir savunma mekanizması olsa da bastırma bu süreçten önce devreye giren bir aşamadır (Freud 2002: 141).

Larenz, olaylar geliştikçe gerçek ile hayal arasındaki sınırları kaybeder. Kendini adada hapsederek hem fiziksel hem de zihinsel bir izolasyona sürüklenmesi, içsel dünyasındaki bozulmanın bir dışavurumudur. Bu bağlamda, Larenz’in hikâyesi, bilinçdışının travmatik durumlarla baş edemediğinde bireyin gerçeklik algısının nasıl bozulabileceğini ortaya koymaktadır. Roman boyunca Viktor’un zaman anlayışındaki karmaşa, geçmişle şimdi arasındaki geçişkenliği ve bilinçaltının zaman ile mekan

kavramlarını aşan bir alanı ifade eder. Psikolojide bilinçdışı, benliğin doğrudan ulaşamadığı ve farkında olunmayan tüm zihinsel içerik ve süreçleri tanımlayan bir kavramdır. Bu durum, psikolojik bir sınır olarak kabul edilir (Jung 2016: 14). Ayrıca, Viktor kızının kaybını kabullenmekte zorluk çeker ve sürekli onu arar. Bu durum, gerçeği inkâr eden bir savunma mekanizması olarak değerlendirilir. Viktor Larenz'in içsel çözülmesi, travmatik bir kayıp ile baş etme sürecinin bir bölümüdür. Ruhsal çözülme hem yıkıcı hem de yapıcı bir deneyimdir. Viktor, sadece eski kimliğinin sona ermesiyle gerçek acısıyla yüzleşebilir ve bunun ardından iyileşme sürecini başlatabilir.

Anna Spiegel'in Psikanalitik İncelemesi

Anna Spiegel, romanda psikanalitik boyutu derinleştiren önemli bir karakterdir ve Viktor'un içsel dünyasını yansıtır. Viktor, kızını kaybettiğinde yaşadığı acıyı dolaylı olarak hisseder. Bunun yerine bu acı Anna'nın hikayesinde görünür. Viktor, kendi sıkıntılarını Anna aracılığıyla hisseder. Anna'nın gerçek mi yoksa Viktor'un hayal gücünün bir ürünü mü olduğu konusunda kesin bir bilgi yoktur. Bu belirsizlik oldukça önemlidir, çünkü Anna'nın temel rolü Viktor'un bilinçaltındaki travmayı ortaya çıkarmaktır. O, Viktor'un kendi içsel sorunlarıyla yüzleşmesine yardımcı olan bir unsurdur. Anna, terapist-hasta ilişkisi içinde Viktor'u bir kurtarıcı olarak görmektedir. Viktor ise Anna'yı kurtararak, aslında kendi kızını kurtarma umudunu taşımaktadır. Aynı zamanda Anna, Viktor'un hikayesini anlatması için bir aracıdır. Viktor, kendi travmasını doğrudan ifade edemez; ancak bunu Anna'nın hikayesi aracılığıyla aktarabilir. Bu bağlamda, Anna Spiegel sadece bir hasta olmanın ötesindedir. O, Viktor'un içsel dünyanın dışı vurumu, çektiği acının yansıması ve iyileşme sürecinin bir aracı konumundadır. Viktor'un kendisiyle barışması, Anna sayesinde gerçekleşir. Anna, şizofreni semptomları gösteren ve gerçek ile hayal arasındaki çizgileri belirsizleştiren bir karaktere sahiptir. Yazdığı hikâyelerdeki karakterlerin gerçek hayatta var olduğunu öne sürmesi, şizofrenide rastlanan düşünce bozukluklarının tipik bir örneğidir.

Freud'un bastırma ve geri dönüş mekanizmaları açısından değerlendirdiğimizde, Anna'nın Viktor'un bilinçdışında bastırdığı suçluluk duyguları ve travmatik anıların bir yansıması olarak anlaşılabilir. Lacan'ın ayna evresi teorisi çerçevesinde incelendiğinde, Anna, Larenz'in eksik ve parçalı benliğinin dış dünyada bir figür olarak tanınmasına işaret etmektedir. Ayrıca Anna'nın soyadının "Spiegel" (ayna) olması, bu sembolik işlevi net bir şekilde pekiştirmektedir. Ayna evresi, İmgesel'in ilk adımıdır. Bu dönem, bireyin kendini sürekli olarak aynı biçimde tutma çabasını gösterdiği zihinsel bir alanı temsil eder. Bu süreçte kişi, etrafındaki insanları kendi benzerlerine dönüştürmeye çalışır ve bu sayede kendi farklılığını ortadan kaldırmayı hedefler. Sürekli kendisine benzeyen unsurlar araştırır. Kendi yansımasını gösteren örnekler biriktirir. Burada kişi, "İdeal ben" imajını oluşturur; bu da nasıl görünmek istiyorsa o şekilde olmaya çabaladığı anlamına gelir. İmgesel, bireyin doğal yaşam akışından uzaklaştığı bir alandır. Kişi, değişimden korktuğu için yapay bir kimlik oluşturur (Bowie 2007: 93).

Ada ve İzolasyonun Sembolik Anlamı

Romanın önemli yerlerinden biri olan ada, Viktor Larenz'in hem dış etkenlerden hem de kendi iç dünyasından uzaklaşmasını temsil eder. Ada, en başta izolasyonu simgeler. Viktor, dış dünya ile bağlantısını koparmış ve yalnız bir yaşam sürmektedir. Kızını kaybettikten sonra normal yaşamdan kopmuş durumdadır. Ada, bu durumun somut bir yansımasını oluşturuyor. Viktor da adanın durumuna benzer şekilde, çevresindekilerden uzaklaşmış ve yalnız başına kalmıştır. Viktor, burada gerçek dünyayla karşılaşmak zorunda değildir. Ada, onu rahatsız edici gerçeklerden korumaktadır. Bu açıdan bakıldığında, ada Viktor'un zihnini sardığı güvenli bir sığınak niteliğindedir. Ulaşılması zor bir yer olarak öne çıkmaktadır. Viktor'un ruh haliyle bağlantı kurmak oldukça zordur. Diğer insanlar ona rahatça ulaşamazken, o da başkalarıyla etkileşimde bulunmakta zorlanır. Bu karşılıklı erişim güçlüğü durumu ada sembolü ile daha da belirginleşir. Romanın sonunda adadan çıkış, Viktor'un iyileşme sürecini temsil eder. Artık ada, onun hapsediği bir yer değil; geçici olarak sığındığı bir mekandır. Viktor gerçeklikle yüzleşmeye hazır olduğunda ise ada arkasında kalır. Ada aynı zamanda bireyin bilinçdışıyla yüzleştiği kapalı bir alanı simgeler. Viktor'un adada yaşadığı deneyimler, bastırılmış travmaların gün yüzüne çıkmasını hızlandırır. Bu çerçevede ada, psikanaliz açısından bir "bilinçdışı alan" olarak değerlendirilebilir.

Sonuç

Sebastian Fitzek'in *Terapi* adlı romanı, çağdaş Alman edebiyatında psikolojik derinliği ve psikanalitik boyutlarıyla öne çıkan dikkat çekici bir eserdir. Yazar, insan zihninin karanlık ve karmaşık dünyasında gezinerek, bastırılmış duyguların, geçmiş travmaların ve içsel çatışmaların bireyin yaşamı üzerindeki yıkıcı etkilerini gözler önüne serer. Romanın başkahramanı Viktor Larenz, bir baba olarak yaşadığı kayıp ve suçluluk duygusuyla ruhsal bir çöküşe sürüklenir. Kızının kaybolması, yalnızca dış dünyada gerçekleşen bir olay değil, aynı zamanda karakterin bilinçdışı dünyasında önemli bir kırılma anı olarak belirir. Bu kırılma; bastırılmış suçluluk, çaresizlik hissi ve kendini cezalandırma eğilimlerinin birleşimiyle meydana gelir.

Larenz'in yaşadığı bu ruhsal çözülme, Freud'un bastırma kavramıyla açıklanabilir. Kızının kaybına yönelik bilinçdışı suçluluk duyguları, halüsinasyonlar ve kimlik değişimi şeklinde ortaya çıkar. Anna Spiegel karakteri, bu bastırılmış duyguların ve bilinçdışı süreçlerin bir yansıması olarak kurgulanmıştır. İsminin "ayna" anlamına gelmesi, Lacan'ın "ayna evresi" kuramını çağırıştırır ve Larenz'in iç dünyasındaki karanlık taraflarla yüzleşmesini simgeler. Anna'nın hem şizofreni hastası olması hem de Larenz'in zihninin bir ürünü olarak tasarlanması, romanın psikanalitik yönünü daha da derinleştirir; böylece metin, bilinç ile bilinçdışı arasındaki geçirgenliği etkileyici bir biçimde yansıtır.

Fitzek'in anlatımında gerçek ile hayal, akıl ile zihinsel karmaşa arasındaki sınırlar giderek bulanıklaşır. Bu sadece bir psikolojik gerilim atmosferi yaratmakla kalmaz, aynı zamanda bireyin kendi zihnini anlama konusundaki sınırlılıklarını da gözler önüne serer.

Larenz'in yaşadığı ruhsal çöküş, modern insanın kimlik arayışı, suçluluk duygusu ve kurtuluş isteğiyle ilgili evrensel bir metafora dönüşür. Yazar, okuyucuyu karakterin zihninin en derin noktalarına götürerek bastırılmış travmaların ne kadar güçlü bir şekilde geri dönebileceğini ortaya koyar.

Romanın mekânsal yapısı, özellikle ada teması, bu içsel yolculuğun sembolik bir yansıması olarak öne çıkar. Ada, Larenz'in dış dünyadan soyutlanmasını ve kendi zihnine hapsolmasını temsil eder. Bu anlamda eser, “izolasyon” temasını sadece fiziksel bir uzaklaşma olarak değil, aynı zamanda ruhsal bir içe kapanış süreci olarak işler. Larenz'in yalnızlığı, onun geçmişiyile ve kendisiyle yüzleşmesi için bir sahneye dönüşür. Bu yüzleşme süreci sonunda bireyin travmalarını bastırmak yerine onları tanınması ve kabul etmesi gerektiği mesajı verilir.

Terapi, yalnızca bir suç ya da gizem romanı değil; aynı zamanda insanın bilinçdışıyla mücadelesini, kayıplar karşısında yaşadığı içsel çözölmeyi ve yeniden doğma arzusunu konu alan psikanalitik bir metindir. Fitzek, edebiyatı bir “terapi” alanına dönüştürür; karakterin içsel çöküşü ve yüzleşme süreci, okuyucunun da benzer bir sorgulama yaşamasına neden olur. Böylece roman, yalnızca bir hikâye değil, aynı zamanda ruhsal bir deneyim sunar.

Bu inceleme, Fitzek'in *Terapi* romanını psikanalitik açıdan ele alarak, edebiyatın insan ruhuna ayna tutma işlevini bir kez daha ortaya koymaktadır. Eser, bireyin ruhsal karmaşasını, bastırılmış arzularını ve içsel çatışmalarını görünür kılmaları açısından hem kuramsal hem de estetik düzlemde dikkate değer bir örnek sunar. Fitzek, karakterleri aracılığıyla insanın en derin korkularını ve bastırılmış yönlerini edebi bir dille yeniden inşa eder; böylece *Terapi*, çağdaş edebiyatta insan ruhunun kırılabilirliğini en etkileyici biçimde yansıtan eserlerden biri hâline gelir.

Kaynakça

Birincil Kaynak

Fitzek, Sebastian (2015): *Terapi*. (Çev.: Atilla Dirim). İstanbul: Pegasus Yayınları.

İkincil Kaynaklar

Bowie, Malcolm (2007): *Lacan*. (Çev.: V. Pekel Şener). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

Freud, Sigmund (2002): *Metapsikoloji*. (Çev.: Emre Kapkın Ayşen Tekşen Kapkın). İstanbul: Payel Yayınevi.

Freud, Sigmund (2018): *Psikanalize Giriş Dersleri*. (Çev.: Selçuk Budak). İstanbul: Öteki Yayınevi.

Freud, Sigmund (2000): *Psikanaliz Üzerine*. (Çev.: A. Avni Öneş). İstanbul: Cem Yayınevi.

Jones, Ernest (2003): *Sigmund Freud - Yaşamı ve Eserleri*. (Çev.: Emre Kapkın - Ayşen Tekşen Kapkın). İstanbul: Kabalıcı Yayınevi.

Jung, Carl Gustav (2016): *Analitik Psikoloji Sözlüğü*. (Çev.: Nur Nirven). İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Meadow, Roy (1985): Management of Munchausen syndrome by proxy. In: *Archives of Disease in Childhood* 60(4), 385-393.

Thosar, Nilima R. / Deshkar, Mrunali / Khubchandani, Monika / Dubey, Rashi / Ahuja, Vipin (2024):
Unveiling the Biography of Sigmund Freud With Pediatric Dentistry Insights. In: *Cureus* 2024 Sep
21;16(9):e69863. DOI 10.7759/cureus.69863.

İnternet Kaynağı

<https://www.goethe.de/ins/tr/tr/kul/erl/almanca-edebiyat/kiiler.cfm?personId=205> (Son Erişim
Tarihi:12.05.2025).